

23.2.2010

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys ry
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

Salli-OSALLISUUSHANKE

1. Lähtökohdat ja perustelut

Ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksilla on vahva yhteys heidän kokemaansa hyvinvointiin. Hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy edellyttävätkin ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämistä. Osallisuus liittyy yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteeseen, joka syntyy esimerkiksi työn, harrastusten, kansalaisjärjestötoiminnan tai muun vaikuttamisen kautta. Osallisuus merkitsee omakohtaisesta sitoutumisesta nousevaa vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuun ottamista seurauksista. Osallisuus voidaan nähdä myös syrjäytymisen vastavoimana.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton tekemät kansalaiskyselyt osoittavat, että ihmisten halukkuus osallistua ja vaikuttaa on merkittävästi suurempaa kuin siihen tarjolla olevat mahdollisuudet. Uusien osallistumisen tapojen kehittäminen on merkittävä osa hyvinvointipolitiikkaa. Niiden avulla tuetaan ihmisten omia voimavaroja, kiinnittymistä ja luottamusta yhteiskuntaan sekä saadaan käyttöön ihmisillä oleva asiantuntemus palveluita ja laajemminkin yhteisöjen ja kuntien toimintaa kehitettäessä. Osallistuvien ihmisten näkökulmasta kyse on aktiivisen kansalaisuuden vahvistamisesta ja vapautumisesta toiminnan kohteen tai hallintoalamaisen roolista.

Ihmisten osallistumismahdollisuuksien kehittämisen tarve tulee erityisen suureksi, kun kuntakoot kasvavat ja palvelualueet suurentuvat. Sosiaalibarometri 2008:n tulosten mukaan kuntalaisten osallistumismahdollisuudet palveluiden suunnittelemiseen ja laajemminkin kunta- ja palvelurakennemuutostukseen vaikuttamiseen ovat Paras-hankkeen myötä useammassa kunnassa heikentyneet kuin parantuneet. Vuoden 2009 Sosiaalibarometri kertoi lisäksi siitä, että kunnissa on käytössä vähän erilaisia palautemekanismeja toiminnasta ja lisäksi kuntalaisten tiedonpuute palveluista uhkaa kasvaa palvelurakenteiden monimutkaistuessa.

Oman erityisen haasteensa muodostaa vaikeassa elämäntilanteessa olevien osallistumismahdollisuuksien kehittäminen. Itä-Suomen läänin maakunnissa sekä myös Keski-Suomessa haasteina ovat ikääntyvä väestö, korkea sairastavuus, pienituloisuus sekä jatkuvasti korkeana pysyvä työttömyys. Erityinen tarve onkin tavoittaa eri syistä työelämän, palvelujärjestelmän ja yhteisöjen ulkopuolelle joutuneiden ihmisten ääni ja tarpeet ja vahvistaa heidän kansalaisuuttaan.

Sosiaali- ja terveystyöjärjestöt ja muut alueen järjestöt tavoittavat monia palvelujärjestelmän ulkopuolelle joutuneita ja luovat osallistumismahdollisuuksia. Jokainen järjestö kohdistaa toimintaansa tiettyihin ihmisryhmiin ja sitä kautta myös rajaa osallisten joukkoa. Järjestöbarometri 2008:n aineistoksi Taloustutkimuksen keräämä puhelinhaastattelun tulos kertoo, että suomalaisista joka viides, joka nyt ei toimi järjestöissä olisi valmis tulemaan mukaan toimintaan. Se merkitsee 750 000 potentiaalista aktiivista osallistujaa. (Järjestöbarometri 2008.)

On osoitettavissa selkeä tarve laajemmalle järjestöyhteistyölle myös järjestötoiminnan ulkopuolella olevien ja ulkopuolelle joutuneiden ihmisten tavoittamiseksi sekä uusien matalan kynnyksen toimintamuotojen kehittämiseksi. Kuntien ja järjestöjen yhteistyön vahvistaminen kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä on merkittävä ja vielä vähän käytetty mahdollisuus.

Toimijoiden mahdollisuus tukea osallisuutta edellyttää yhteisten, ihmisistä lähtevien uusien toimintatapojen ja -muotojen kehittämistä. Nykyisin käytettävissä olevat kansalaisten osallistumisen tavat edellyttävät useimmiten pitkälle meneviä kansalaistaitoja sekä lähtevät asiakkuusnäkökulmasta. Myös osallisuutta kehittävien hankkeiden kompastuskiveksi on usein osoittautunut se, että joku toinen taho määrittelee osallistumisen reunaehdot ja tavat etukäteen, mihin sitten toisten osallistumista sovitetaan. Erityisen leimallista tämä lähestymistapa on ollut sellaisissa hankkeissa, jotka ovat koskeneet eri tavalla huono-osaisia ihmisiä. Heidän osallistumisestaan on oltu kiinnostuneita ennen kaikkea asiakkuuden ja asiakkaan roolin, ei aktiivisen kansalaisen roolin kautta.

Osallisuuden edistämiseen liittyvien välineiden systemaattinen kehittäminen, arviointi ja levittäminen hyödyttävät sekä järjestöjä että kuntakenttää. Järjestöt tarvitsevat uusia toimintamuotoja ja yhteistyön tapoja kyetäkseen vastaamaan toimintaympäristön muutokseen sekä ihmisten osallistumisen tarpeisiin. Kuntien tiukkeneva taloustilanne kannustaa etsimään uusia tapoja tukea ihmisten omia voimavaroja. Heikompiosaisen

näkökulmasta keskeistä on varmistaa , että kysymys on voimavarojen tukemisesta ihmisten omat lähtökohdat huomioon ottaen, ei säästöjen tai palvelujen purkautumisen kautta syntyvästä ihmisten vastuuttamisesta ja osallistamisesta.

Osallisuus periaatteena ja tavoitteena on vahvasti mukana sekä hallitusohjelmassa, että sitä konkretisoivassa STM:n koordinoimassa Kaste-ohjelmassa. Osallisuuden muotoja ja välineitä ei synny ilman systemaattista ja uudentlaisia keinoja käytännössä testaavaa kokeilutoimintaa. Tässä Raha-automaattiyhdistykseltä haettavassa osallisuusprojektissa on päämääränä kehittää järjestöjen, kuntien ja vaikeissa elämäntilanteissa elävien ihmisten kanssa yhteistyössä uusia, toimivia osallistumisen tapoja, jotka ovat hyödynnettävissä myös muualla Suomessa. Päämäärän toteutuminen edellyttää sitä, että hankkeessa aidosti kokeillaan uusia, myös toiminnallisia tapoja osallistua, testataan ja arvioidaan niiden toimivuutta ihmisten ja erilaisten kuntien toimintakäytäntöjen kannalta.

STKL:n ja P-K:n Sosiaaliturvayhdistyksen kokemukset osallisuuden kehittämisestä (Equal-ohjelmaan kuuluneet Maamuuntaja ja Valtamuuntaja-hanke, Ray-rahoitteinen Kanava-projekti ja ESR-rahoitteinen TOSI-hanke) ovat osoittaneet, että osallisuus omaan elämään, ympäröivään yhteisöön ja yhteiskuntaan rakentuu vaiheittain ja edellyttää yksilöiden kannalta monenlaista tukea ja eri toimijoiden kannalta osallisuutta edistäviä välineitä sekä ymmärrystä osallisuuden edellytyksistä. Yksilöiden tuki lähtee yksilöiden tarpeesta.

Tässä kehittämishankkeessa halutaan ottaa opiksi näistä kokemuksista ja välttää ulkoapäin rakennettu kehittämisasetelma. Se merkitsee sitä, että hankkeen ensimmäinen vaihe on konkreettisten pilottien rakentaminen yhteistyössä alueen toimijoiden ja kyseisten ihmisryhmien kanssa. Samalla varmistetaan niiden kiinnittyminen KASTE-ohjelmaan alueella sekä se, että uudet kehitettävät toimintatavat tulevat mukaan lähtevien järjestöjen yhteiseksi hyödyksi ja työvälineeksi ja vahvistavat siten järjestöissä ihmisten tarpeista lähtevää toimijuutta alueella. Osallisuuden määrittelyssä ja sille sisältöä haettaessa keskeistä on varmistaa, että ihminen on toiminnan subjekti ja lähtökohta. Kehittämishanke toteuttaa järjestöjen näkökulmasta Kaste-ohjelman toimenpidekokonaisuutta 19.

2. Projektin päämäärä ja tavoitteet

Projektin päämääränä on rakentaa uudenlaisia osallistumisen muotoja erityisesti huono-osaisuutta kokevien ihmisten lähtökohdista

Projektin tavoitteena on:

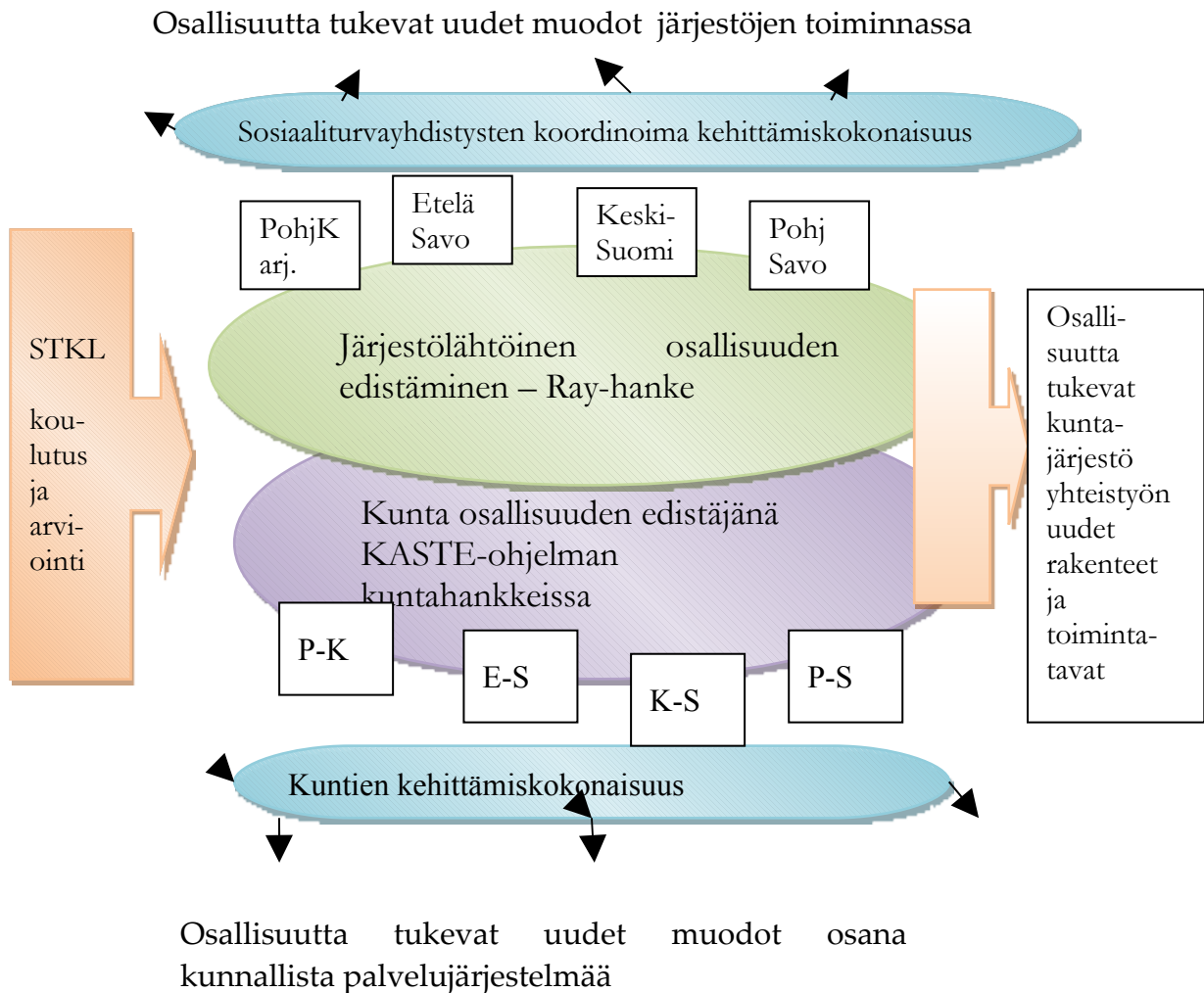
kokeilla ja kehittää uusia toimintamalleja ja toimintatapoja osallisuuden edistämiseksi huono-osaisten ihmisten lähtökohdista ja heidän kanssaan heidän hyvinvointinsa parantamiseksi. Erityisiä kohderyhmiä ovat maahanmuuttajat, päihteiden käyttäjät ja toimeentulotuen saajat sekä muut heikoimmassa asemassa olevat ihmiset

Projektin osatavoitteet ovat:

1. Kokeilla ja kehittää maahanmuuttajien, päihteiden käyttäjien ja toimeentulotuen saajien tarpeita vastaavia ja heidän aktiivista kansalaisuuttaan tukevia osallistumisen muotoja.
2. Kehittää toiminnallisia edellä mainittujen ihmisryhmien äänen kuulumista vahvistavia menetelmiä erikseen valittavissa matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa
3. Tuoda uudet menetelmät, tarpeet ja osallistumismuodot vuoropuheluun sosiaali- ja terveystieteiden sekä aikuissosiaalityön kanssa.
4. Kehittää uusia viestinnän ja tiedottamisen tapoja yhteistyössä tiedotusvälineiden kanssa heikompiensaisten äänen kuulumiseksi
5. Kehittää koulutusrakenteen yhteistyössä järjestöjen kanssa, jossa tuetaan sekä järjestöjen osaamista että tämän osaamisen viemistä osaksi alueen julkisen sektorin ammattilaisten ja opiskelijoiden osaamista.
6. Kokeilla ja edistää sopimusyhteistyötä järjestö- kuntakumppanuuden näkökulmasta osana KASTE-ohjelmaa

Projektin toimialueena on Itä- ja Keski-Suomen KASTE-alueja se luo järjestölähtöisen vastinparin alueen kuntahankkeille, joissa osallisuus on huomioitu.

PROJEKTIN KOKONAISKONTEKSTI

3. Projektin organisointi ja toteutus

Projekti toteutetaan Itä- ja Keski-Suomen KASTE-alueella verkostoyhteistyöhankkeena, jossa vastuutoimijoina ovat alueen neljä Sosiaaliturvayhdistystä yhteistyössä STKL:n kanssa.

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys toimii kokonaishankkeen hallinnoijana ja koordinoijana. Asiantuntijatukena hankkeessa toimivat STKL:n Itä- ja Keski-Suomen kehittämispäälliköt ja sosiaali- ja terveystieteiden aluetyöntekijöiden verkosto. Hanke toimii tiiviissä vuoropuhelussa mukaan lähtevien järjestöjen kehittämistoiminnan sekä STKL:n tutkimus- ja kehittämistoiminnan kanssa.

Projektiin kutsutaan toteuttajaksi järjestöjä, joilla on kiinnostusta ja valmiuksia kehittää omia toimintamuotojaan suhteessa huono-osaisten osallisuuden edistämiseen osana omaa toimintaansa. Projekti toimii tiiviissä vuoropuhelussa pilottialueiden kuntien aikuissosiaalityön ja perusterveydenhuollon kanssa.

Pohjois-Karjalaan, Etelä-Savoon, Keski-Suomeen ja Pohjois-Savoon palkataan työntekijät 1+ 4 siten että kussakin maakunnassa toimii osallisuuden muotoja kehittävä työntekijä ja Pohjois-Karjalassa lisäksi hankkeen koordinaattori, joka rakentaa yhteydet KASTE-ohjelmaan ja toimii koko projektin vastuuhenkilönä. Lisäksi projektiin rakennetaan kumppanuusyhteistyössä STKL:n kanssa koulutus- ja arviointikokonaisuus, johon varataan erillinen resurssi. Osa koulutuskokonaisuudesta resurssoidaan KASTE-ohjelman kuntahankkeiden kautta.

Hanke toteutetaan 1 + 3 vuoden aikana.

Hankkeen ensimmäisenä vuonna kartoitetaan mukaan lähtevät yhteistyökumppanit ja paikannetaan ja valmistellaan pilotit yhteistyössä maahanmuuttajien, päihteiden käyttäjien ja toimeentulotuen saajien sekä kiinnostuneiden järjestöjen kanssa. Pilotit rakennetaan alusta asti vuoropuheluun KASTE-ohjelman kanssa. Mukaan lähtevien järjestöjen kanssa tehdään kumppanuussopimukset, joissa sovitaan työnjaoista, vastuista ja yhteistyön tavoista. Pilotit kiinnittyvät osaksi Itä- ja Keski-Suomen KASTE-hankekokonaisuutta siten, että ne toimivat sekä omina itsenäisinä kokonaisuuksinaan että rakentavat osallisuusnäkökulmaa kuntien KASTE-hankkeisiin. Järjestö- ja kuntahankkeiden yhteistyöstä sovitaan erillisellä kumppanuussopimuksella.

Pilotit rakennetaan osatavoitteiden ympärille siten, että:

- kussakin mukana olevassa maakunnassa mukana on yksi matalan kynnyksen kohtaamispaikkaan sijoittuva osallisuuden edistämistä systemaattisesti kokeileva ja kehittävä yksikkö
- kehittämistoiminta kohdennetaan erityisesti yksiköihin tai toimintapisteisiin, joiden kautta tavoitetaan:
 - o pitkään toimeentulotuen varassa eläneitä/leipäjonojen varassa eläviä
 - o maahanmuuttajia, joilla ei ole kiinnitystä työelämään
 - o päihdeongelmaisia, jotka eivät ole kuntoutuksen tai päihdepalvelujen asiakkaina
 - o muita ryhmiä, joilla on vaikeus saada äänensä kuuluviin
- hankkeessa valmistellaan koulutuskokonaisuus, jota toteutetaan yhteistyössä alueen oppilaitoksen ja järjestöjen kanssa

- hankkeen tukena toimii koulutus- ja arviointirakenne, josta vastaa STKL. Rakenteen kautta tuetaan hankkeen tavoitteellista työskentelyä, maakuntien välistä yhteistyötä sekä järjestöhanke- ja kuntahankkeen yhteistyötä.

Projektin konkreettinen työsuunnitelma rakennetaan rahoituksen varmistuttua Verkostoyhteistyön toteuttamiseksi tarvittavat kumppanuussopimukset varmistetaan projektin hakuvaiheessa.

4. Hyödynsaajat ja kohderyhmä

Osallisuus -projektikonaisuuden hyödynsaajina ovat Itä- ja Keski-Suomessa asuvat huono-osaiset ihmiset. Erityisenä kohderyhmänä ovat eri syistä palvelujärjestelmästä, työstä ja yhteisöistä syrjäytyneet henkilöt tai henkilöt, joiden ääni kuuluu huonosti palveluja kehitettäessä.

Projektin tulokset hyödyntävät alueen järjestöjä, jotka ovat sekä kohderyhmänä että kumppanina hankkeen toteutuksessa. Kohderyhmänä ja mukana työskentelyssä on lisäksi pilottialueiden kuntien työntekijöitä, erityisesti aikuissosiaalityöstä sekä terveydenhuollosta ja seurakuntien diakoniatyöstä.

Hyödynsaajina ovat myös valtakunnalliset järjestöt, jotka saavat käyttöönsä kokeilujen tuotokset ja tulokset. Lisäksi projektista hyötyy Sosiaali- ja terveysministeriö ja sen KASTE-ohjelma, jolle projekti tuottaa järjestönäkökulmaa osallisuuden määrittelyssä sekä kumppanuuksien rakentumisessa.

5. Resurssit ja yhteistyö

Hankekokonaisuuden taustalla on pitkäjänteinen kehittämistoiminta ja vuoropuhelu, jota Itä- ja Keski-Suomen alueella on tehty Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton ja alueen järjestöjen sekä kuntien yhteistyönä. Sosiaaliturvayhdistysten osalta erityisesti Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistyksillä on ollut useita kehittämissuhteita eri rahoituksella, joissa kohderyhmänä ovat olleet vaikeasti työllistettävät, palvelujärjestelmästä syrjäytyvät sekä viime vuosina myös maahanmuuttajat. Sosiaaliturvayhdistyksiltä löytyy myös osaamista vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen kehittämiseen liittyen. Yhdistyksillä on tahtoa ja osaamista organisoida projektitoimintaa ja tätä nykyä myös Itä-Suomen muut Sosiaaliturvayhdistykset ovat vahvistuneet alueellisina sosiaali- ja terveysturvaliittisina toimijoina.

Vaikka projektin rahoitusta haetaan omana itsenäisenä kokonaisuutena, sen erityinen vaikuttavuus rakentuu synergiahyödyistä, joka saadaan projektin rakentamisesta vuoropuheluun KASTE-ohjelman kuntahankkeiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen aluetyön verkosto Itä- ja Keski-Suomen alueella on myös etsinyt usean vuoden ajan uusia tapoja kehittää yhteistyötä ja tukea paikallisyhdistysten toimintaa. Uusien toimintamuotojen löytyminen kaikkein heikoimmassa asemassa olevien saamiseksi mukaan järjestöjen tarjoaman tuen piiriin on ollut yksi yhteisesti paikannettu kehittämiskohde, johon on toivottu lisäresursseja.

Pitkäjänteiseen kehittämistyöhön mukaan tulevat järjestö- ja muut toimijatahot sitoutuvat projektissa tavoitteelliseen yhteistyöhön tekemällä yhteistyösopimuksen pilottikokonaisuuksista vastaavien tahojen kanssa. Sopimuksessa määritellään sopimusosapuolten lupaukset ja sitoumukset. Lisäksi verkostoissa on mukana myös toimijoita, jotka eivät ole tiiviissä yhteisessä työskentelyssä vaan osallistuvat kehittämis- ja ideointikeskusteluun ja avoimiin työpaja tai koulutusosioihin.

Projektikokonaisuuden kehittämis- ja koordinoitavassa hyödynnetään myös niitä kokemuksia, joita osa toimijoista on saanut aikaisemmin tai parhaillaan toteutettavista verkostohankkeista (esim. EQUAL-ohjelmaan kuuluneet Valtamuuntaja- ja Maamuuntaja-projektit, ESR-rahoitteinen TOSI-hanke, jonka yhteydessä toteutettiin laaja kenttäkierros Itä-Suomen alueella sekä valtakunnallinen JÄRVI –hanke .)

6. Viestintä

Tiedotus ja viestintä ovat olennaisen tärkeitä osa-alueita laajassa projektikokonaisuudessa. Projektille tehdään viestintä- ja markkinointisuunnitelma, jossa huomioidaan sekä sisäinen että ulkoinen viestintä.

Viestinnässä hyödynnetään sähköistä viestintää sekä Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen järjestöpalvelu-JELLIn ja Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistyksen TIEKA-hankkeen yhteistyötä sekä Itä- ja Keski-Suomen KASTE-sivuja.

Koska kyseessä on kansalaisen äänen kuuluminen, mukaan haastetaan alueen viestintävälineet; erityisesti maakuntien päälehdet sekä radiot. Yhteistyössä alueen median kanssa toteutetaan yhdessä suunniteltu viestintäkokonaisuus, jonka toteuttajina

mukana ovat kohderyhmien edustajat –huono-osaisiksi tässä määritellyt ihmiset. Erityisesti kiinnitetään huomiota tapoihin, joilla media voi mahdollistaa ihmisten äänen kuulumista.

Projektin yhteydessä syntyneet raportit, selvitykset ja muut tulokset ovat sopimusosapuolten ja rahoittajan käytössä ja niitä levitetään tehokkaasti osana yhteistoimintaverkostoa.

7. Seuranta ja arviointi

Arvioinnilla on keskeinen osa projektin tulosten hyödyntämistä, sillä uusien osallisuuden keinojen kehittäminen edellyttää niiden jatkuvaa arviointia. Erityisen tärkeää arviointia on tehdä osallistavilla menetelmillä yhteistyössä kohderyhmien kanssa.

Projektin arvioinnin suunnittelusta, sisäisen arvioinnin toteutuksen koordinoinnista ja arvioinnin ohjauksesta vastaa Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, joka toteuttaa sen kumppanuussopimuksen pohjalta arviointiin varatulla resurssilla.

Projektin arviointisuunnitelma tehdään projektin käynnistyttyä yhdessä mukaan tulevien pilottien ja järjestökumppanien kanssa. Arviointisuunnitelmassa hyödynnetään JÄRVI-hankkeen kehittämiä osallisuuden edistämisen arviointiin liittyviä menetelmiä. Tämän lisäksi lähdetään etsimään uusia sovelluksia ja kehittämään tapoja arvioida huono-osaisien äänen kuulumista yhteistyössä ihmisten itsensä kanssa. Tässä työssä hyödynnetään muiden Euroopan maiden, erityisesti Belgian ja Hollannin kokemuksia. Arviointi rakennetaan dialogiin kunta-Kasteen osallisuusteemojen arvioinnin kanssa.

Lisäksi tehdään tiivistä tutkimusyhteistyötä Itä-Suomen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja maakuntien ammattikorkeakoulujen kanssa siten, että mukaan tulevien opiskelijoiden harjoittelujaksojen ja opinnäytetöiden kautta syntyvä tieto hyödynnetään palaute- ja arviointitietona projektin kehittämisessä.

8. Tulokset

Projektin tuloksena:

- on kartoitettu osallisuutta edistävät, erityisesti huono-osaisen äänen kuulumista parantavat toimintatavat valtakunnallisesti, sekä tuotu uusia eurooppalaisia hyviä osallisuuskäytäntöjä suomalaiseen kokeiluun

- on kehitetty ja kokeiltu siirrettävissä olevia osallisuutta, erityisesti huono-osaisten kohderyhmien äänen kuulumista edistäviä toimintatapoja
- on kehitetty ja arvioitu järjestöjen välisiä sekä järjestöjen ja julkisen sektorin välisiä toimintamuotoja, jotka madaltavat tuen ja palvelun ulkopuolella olevien ihmisten mahdollisuutta osallistua ja saada äänensä kuuluviin
- on kokeiltu ja synnytetty uudentyypistä yhteistyötä alueen median kanssa
- on kokeiltu ja rakennettu uudet yhteistyön muodot ja sopimusmallit järjestökuntayhteistyöhön osana KASTE-ohjelmaa
- on kehitetty ja kokeiltu yhteistyössä järjestöjen kanssa koulutuskokonaisuus, joka lisää ammattiin valmistuvien ymmärrystä järjestöjen toiminnasta ja osallisuuden edistämisestä
- lisäksi tuotoksena syntyy 2-3 oppinäytetyötä sekä osallisuuden ABC

9. Tulosten hyödyntäminen ja vaikuttavuus

Projektin vaikuttavuus perustuu sen pitkään pohjustustyöhön sekä laajaan yhteistoimintaverkostoon, joka mahdollistaa tulosten levittämisen ja hyödyntämisen. Alueellisesti projektin tulosten hyödyntämistä edesauttaa STKL:n pitkäjänteinen työ Itä- ja Keski-Suomen alueella yhteistyössä järjestöjen ja kuntien kanssa. Erityinen vaikuttavuus tulee yhteistyöstä KASTE-ohjelman kanssa, jolloin vaikutukset ulottuvat ministeriön kautta ohjelmatyöhön ja sen sisältöihin ja soveltamiseen. Projektin tuloksena syntyvät osallisuutta edistävät muodot ovat strategisia painopisteitä monissa eri ohjelmissa ja niiden käyttöön otto ja hyödyntäminen ovat siten myös muiden kuin projektissa mukana olevien tahojen intressissä. Tulosten hyödyntämisen ja vaikuttavuuden näkökulmasta viestinnän ja arvioinnin merkitys korostuu projektin toteutuksessa.

10. Riskit ja niiden hallinta

Projektin riskit liittyvät erityisesti verkostoyhteistyön haasteisiin, siihen, että projekti on rakennettu tiiviiseen vuoropuheluun Kaste-osallisuushankkeen kanssa sekä siihen, että kohderyhmien tavoittaminen ja sitoutuminen voi olla haasteellista..

Verkostoyhteistyön riskinä on se, että tavoitteellisen, sitoutuneen ja aidosti dialogisen yhteistoiminnan sijasta aikaa käytetään tehottomasti verkostokokouksiin eikä

tasavertainen vuoropuhelu toteudu eikä tavoitteisiin näin ollen päästä. Näiden riskien välttämiseksi oleellista on se, että:

- konkreettiset tavoitteet ja mukana olevat pilotit rakennetaan yhteistyössä huono-osaisten ihmisten, alueen järjestöjen, KASTE-toimijoiden ja muiden toimijoiden kanssa
- sitoutuminen varmistetaan sopimuksin.
- kehittämistarpeiden esilletulo ja monipuolinen ja avoin dialogi varmistetaan hankekokonaisuuden työskentelyssä.
- tiedon kulun haasteet – huomioidaan tiedotus- ja markkinointisuunnittelussa
- projektikokonaisuuden hallintaan liittyviä riskejä esim. eri pilottien etenemisen eritahtisuus, moniäänisyys, pirstaleisuus työskentelyssä ym. - etenemisen tuki varmistetaan kehittämISRakenteen, osaavien työntekijöiden, sopimuksellisuuden ja arviointimenettelyn avulla

Riskinä on myös se, että kaikkein heikompiosaisten äänen kuuluminen ja osallisuuden toteutuminen nähdään sekä kunnissa että myös osassa järjestöjä marginaalisena asiana ja tyydytäänkin toimimaan niiden ihmisten kanssa, jotka ylipäättään saadaan mukaan toimintoihin. Tämä riski on syytä tunnistaa yhteisesti ja kohdentaa koko projektin ajan erityistä huomiota siihen, että tavoitetaan oikea kohderyhmä ja että kohderyhmä on mukana oman osallisuutensa määrittelyssä.

11. Alustava aikataulu

Projektin toteutus

2011

maakunnallisten pilottien rakentaminen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa
Kaste-yhteistyön rakentaminen
osallisuuden hyvien käytäntöjen kartoitus ja yhteinen käsittely työsuunnitelmien tarkennus kunkin kehittämispilotin kanssa
kehittämis- ja arviointikokonaisuuden käynnistäminen
koulutuskokonaisuuden valmistelu ja sisältöjen rakentaminen

2012

kokeilutoiminta kehittämiskohteissa
koulutusten rakentaminen ja toteuttaminen yhteistyössä oppilaitosten kanssa
työsuunnitelman mukainen eteneminen

2013

2014

tulosten levittäminen ja juurruttaminen

1. Talous

Hankekokonaisuuden budjetti on erillisellä liitteellä

2. Hankkeen toteuttajat, yhteyshenkilöt ja yhteistyötahot

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry	puheenjohtaja Pirjo Myyry
Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys ry	puheenjohtaja Sakari Möttönen
Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry	puheenjohtaja Mikko Karinen
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry	puheenjohtaja Antti Tervasmäki
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry	kehittämispäällikkö Elina Pajula

Hankkeen muita yhteistyötahoja ovat alueen järjestöt; sekä maakunnalliset että paikallisyhdistykset, yhteistyöhön lähtevät kunnat, maakuntaliitot, srk, oppilaitokset sekä alueen sosiaalialan osaamiskeskukset ISO ja KOSKE. Itä- ja Keski-Suomen aluejoryn kautta tavoitetaan laaja yhteistoimintaverkosto.

Lähteet

Järjestöbarometri 2008 (2008) Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä, Peltosalmi et al, STKL, Hki

Kansalaisbarometri 2009 (2009) Suomalaisten arvioita hyvinvoinnista, palveluista ja Paras-uudistuksesta Siltaniemi et al., STKL, Helsinki

Siltaniemi et al (2007) Hyvinvointi, palvelut ja elämänlaatu Keski-Suomessa, STKL, Helsinki

Siltaniemi et al, (2008) Hyvinvointi ja osallisuus Itä-Suomessa, kansalaiskyselyn tuloksia, STKL, Helsinki

Sosiaalibarometri 2009(2009), Eronen et al, STKL, Helsinki 2009

Liitteet:

Hankekokonaisuuden budjetti

Kumppanuussopimukset